

KAUNO APYLINKĖS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. gruodžio 19 d.
Kaunas

Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų teisėja Rita Liukaitytė, sekretoriaujant Danguolei Muravjovienei, dalyvaujant pareiškėjui Dariui Lingei, jo atstovui advokatui Juliui Paškevičiui, asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu – R. S. L. – atstovei advokatei Vytautei Linaburgienei, išvadą teikiančios institucijos Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyriaus atstovei Simonai Dervinskaitei,

uždaramė teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo D. L. pareiškimą dėl fizinio asmens R. S. L. pripažinimo neveiksniu tam tikrose srityse, globos nustatymo, globėjo ir turto administratoriaus paskyrimo, išvadą teikianti institucija Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyrius.

Teismas

n u s t a t ė :

pareiškėjas D. L. prašo pripažinti jo tėvą R. S. L. neveiksniu turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, nustatyti jam globą ir pareiškėją paskirti jo globėju ir turto administratoriumi.

Pareiškime nurodyta ir teismo posėdyje pareiškėjas paaiškino, jog nuo 2020 m. pastebėjo keistą tėvo elgesį, o 2021 m. galutinai suprato, jog tėvo psichinė būklė yra sunki. 2021 m. rudenį dėl tėvo sveikatos persikraustė gyventi iš Vilniaus į Kauną, kur visą laiką praleidžia su tėvu. R. S. L. sveikatos būklė prastėja, asmenybės nebelieka, kalba retai, nerišliai. Be kitų asmenų tėvas negeba savimi pasirūpinti, nebereaguoja net į įjungtą televizorių Pareiškėjas patvirtina, jog yra vienintelis R. S. L. vaikas, jo sutuoktinė mirusi.

Teismo posėdžio metu pareiškėjo atstovas Julius Paškevičius prašė pareiškimą tenkinti, patvirtino pareiškime išdėstytas aplinkybes. Prašė pareiškėją paskirti globėju ir turto administratoriumi, kad būtų visapusiškai apsaugoti R. S. L. interesai.

Teismo posėdžio metu asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu, atstovė advokatė Vytautė Linaburgienė nurodė, kad sutinka, jog R. S. L. būtų pripažintas neveiksniu teismo psichiatrijos ekspertizės akte nurodytose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse. Prašo pareiškimą tenkinti ir paskirti pareiškėją R. S. L. globėju ir turto administratoriumi.

Kauno miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyrius pateikė 2023 m. rugsėjo 18 d. išvadą, kurioje pareiškimui pritaria (1 failas, 61-62 b. l.). 2023 m. spalio 10 d. byloje išvadą teikianti instituciją pateikė išvadą, kurioje rekomendavo R. S. L. globėju bei turto

administratoriumi skirti D. L. (1 failas, 75-76 b. l.). Teismo posėdžio metu išvadą teikiančios institucijos atstovė Simona Dervinskaitė palaikė byloje pateiktas išvadas.

Asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu – R. S. L. – teismo posėdyje nedalyvavo, apie teismo posėdžio datą, laiką ir vietą pranešta jo atstovei. Byla išnagrinėta suinteresuotam asmeniui nedalyvaujant (CPK 464 straipsnio 2 dalis), nes ekspertizės akte nurodyta, kad dėl ligos pobūdžio jis negali dalyvauti teismo posėdyje ir suprasti jo prasmės. Teismo posėdyje jį atstovavo VGTPT Kauno skyriaus sprendimu paskirta advokatė.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

pareiškimas tenkinamas.

Pagal Civilinio kodekso (toliau - CK) 2.10 straipsnio 1 dalies ir Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo 4 straipsnio nuostatas, yra du būtini neveiksnio nustatymo kriterijai: medicininis – asmens psichinė liga ar proto negalia, nustatyta arba patvirtinta asmens psichinei būsenai nustatyti teismo paskirtos teismo psichiatrijos ekspertizės metu (CPK 466 straipsnis, 467 straipsnio 4 dalis), ir juridinis – psichinės ligos ar proto negalios nulemtas asmens negalėjimas suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti. Tiek medicininis prašomo pripažinti neveiksniu asmens vertinimas, teismui skiriant ir kompetentingiems asmenims atliekant teismo psichiatrijos ekspertizę, tiek asmens negalėjimo suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti svarstymas (juridinis kriterijus) yra sudėtinės asmens neveiksnio nustatymo proceso dalys, kurios yra būtinos ir vienodai svarbios kiekvienos bylos dėl asmens pripažinimo neveiksniu atveju. Tik tuo atveju, kai psichikos liga ar proto negalia yra tokios formos, kad dėl jos asmuo negali suvokti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, galima pripažinti jį neveiksniu (CK 2.10 straipsnio 1 dalis, Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo 4 straipsnis).

Pareiškimą dėl asmens pripažinimo neveiksniu pateikė sūnus, t. y. asmuo, turintis teisę paduoti tokį pareiškimą teismui (CK 2.10 straipsnio 4 dalis, CPK 463 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

Kauno miesto savivaldybės administracijos socialinių paslaugų skyriaus pateiktoje 2023 m. balandžio 20 d. išvadoje Nr. 66 „Dėl asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus“ nurodyta, kad R. S. L. negeba pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimų tiek asmeninių turtinių, tiek asmeninių neturtinių santykių srityse (1 failas, 25-27 b. l.).

Pagal CPK 466 ir 469 straipsnių nuostatas, asmens psichinei būklei nustatyti būtina teismo psichiatrijos eksperto išvada. Teismo 2023 m. spalio 23 d. nutartimi (1 failas, 83-85 b. l.) R. S. L. paskirta teismo psichiatrijos ekspertizė, kurią atliko Valstybinės teismo psichiatrijos tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Kauno teismo psichiatrijos skyrius ir 2023 m. lapkričio 23-27 d. parengė Teismo psichiatrijos ekspertizės aktą Nr. 83TPK-736/2023 (1 failas, 98-104 b. l.). Ekspertizės akto išvadose nurodyta, kad R. S. L. konstatuojamas psichikos sutrikimas – demencija, sergant netipiška arba mišria Alzheimerio (Alzheimer) (F00.2). Dėl savo ligos pobūdžio jis negali suprasti savo veiksmų esmės ir jų valdyti turtinių santykių srityse bei asmeninių neturtinių santykių srityse bei dėl savo ligos pobūdžio negali dalyvauti teismo posėdyje, suprasti teismo proceso bei jo prasmės.

Išklausęs į teismo posėdį atvykusių dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimų, ištyręs ir įvertinęs civilinėje byloje esančius rašytinius įrodymus, tarp jų – 2023 m. lapkričio 23-27 d. Teismo psichiatrijos ekspertizės aktą Nr. 83TPK-736/2023, Kauno miesto savivaldybės administracijos socialinių paslaugų skyriaus 2023 m. balandžio 20 d. išvadą Nr. 66 „Dėl asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus“, teismas konstatuoja, kad R. S. L. dėl savo psichikos būklės nesugeba savarankiškai rūpintis savo socialiniais poreikiais, negali suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti turtinių santykių srityse: asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su smulkiais buitinais sandoriais (maisto produktų įsigijimas, sumokėjimas už komunalines paslaugas), asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su lizingo, daiktų pirkimo-pardavimo išsimokėtinai sutarčių sudarymu, paskolų, vartojimo kreditų sutarčių sudarymu; kilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (kilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai);

nekilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai); paveldėjimo teisiniai santykiai (palikimo priėmimas, testamentas sudarymas); dalyvavimas ūkinėje komercinėje veikloje (juridinių asmenų steigimas, buvimas juridinio asmens dalyviu, vertimasis individualia veikla); asmeninių neturtinių santykių srityse: savitvarkos įgūdžių srityje (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra); sveikatos priežiūros srityje (kreipimasis dėl sveikatos priežiūros paslaugų, gebėjimas naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, reikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikio įvertinimas); šeimos santykių srityje (santuokos sudarymas, asmens gebėjimas įgyvendinti tėvų valdžią - auklėti ir prižiūrėti vaikus, įvaikinti); asmens gebėjimo būti globėju (rūpintoju), pagalbininku pagal sutartį dėl pagalbos priimančias sprendimus; darbo teisinių santykių srityje (asmens gebėjimas sudaryti darbo sutartį, atitinkančią jo galimybes, poreikius); politinių ir rinkimų teisių įgyvendinimo srityje; gebėjimo kreiptis į teismą ar viešojo administravimo institucijas srityje.

Atsižvelgiant į byloje nustatytas aplinkybes, vadovaujantis Civilinio kodekso 2.10 straipsnio 1 dalimi, yra pagrindas pripažinti R. S. L. neveiksniu 2023 m. lapkričio 23-27 d. Teismo psichiatrijos ekspertizės akte Nr. 83TPK-736/2023 nurodytose turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse (Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos 1 str. 1 d., CK 2.10 str., Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015-12-10 įsakymo Nr. A1-742 Dėl asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo 10 p.).

Dėl globos nustatymo, globėjo ir turto administratoriaus paskyrimo

CPK 468 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad teismo sprendimu, kuriuo fizinis asmuo pripažįstamas neveiksniu tam tikroje srityje, gali būti išsprendžiami ir globos nustatymo ar globėjo šiam asmeniui paskyrimo klausimai šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka.

Kauno miesto savivaldybės administracijos socialinių paslaugų skyrius parengė 2023 m. balandžio 20 d. išvadą Nr. 66 „Dėl asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus“. Išvadą teikianti institucija pritarė pareiškėjo prašymui. R. S. L. atstovės advokatės Vytautės Linaburgienės nuomone pareiškėjas yra tinkamas būti tėvo globėju. Pareiškėjas D. L. sutinka tapti savo tėvo globėju, kitų asmenų galinčių būti R. S. L. globėjais nėra. Sveikatos būklė, byloje surinkta charakterizuojanti medžiaga leidžia pareiškėjui būti globėju.

Teismas daro išvadą, kad D. L. yra asmuo, galintis ir sutinkantis vykdyti globėjo pareigas, todėl yra teisinis ir faktinis pagrindas jį skirti R. S. L. globėju (CK 3.242 straipsnio 3 dalis, CPK 507 straipsnio 4 dalis).

Pagal CK 3.245 straipsnio 1 dalį, tais atvejais, kai neveiksnius tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), teismas paskiria turto administratorių. Turto administratoriumi gali būti skiriamas globėjas (rūpintojas) arba kitas asmuo. Turto administratoriui yra taikomi šio kodekso normų nustatyti globėjo ir rūpintojo veiksmų apribojimai. R. S. L. turi jam asmeninės nuosavybės teise priklausančio turto, t. y. 361/439 dalis žemės sklypo, unikalus Nr. (*neskelbtina*), esančias (*neskelbtina*), 75-100 dalis pastato-gyvenamojo namo, unikalus Nr. (*neskelbtina*), esančio (*neskelbtina*), ir 75/100 dalis kitų inžinerinių statinių – kiemo statinių, unikalus Nr. (*neskelbtina*), esančių (*neskelbtina*). Be to, gauna įvairias pinigines išmokas, todėl tikslinga paskirti ir jo turto administratorių. Byloje dalyvaujantys asmenys nurodė, jog neprieštarauja, kad globėjas D. L. būtų paskirtas ir turto administratoriumi. Esant šioms aplinkybėms, D. L. skiriamas R. S. L. turto administratoriumi (CPK 508 straipsnio 3 dalis). Pažymėtina, kad to paties asmens paskyrimas globėju ir turto administratoriumi užtikrina didesnę veiksmų, atliekamų neveiksnaus asmens naudai, suderinamumą.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 34 straipsnyje reglamentuota, jog rinkimuose nedalyvauja piliečiai, kurie teismo pripažinti neveiksniais. Vadinasi, šios teisės neveiksniu tam tikrose srityse pripažintas asmuo negali įgyvendinti ir per globėją, t. y. globėjas neveiksnaus asmens vardu rinkimuose balsuoti negali. Dėl to nurodant sritis, kuriose globėjas D. L. atstovaus neveiksniu tam tikrose srityse pripažintą R. S. L., tikslinga pabrėžti, kad globėjas atstovauja globotinį politinių ir rinkimų teisių ir gyvendinimo srityje, išskyrus teisę dalyvauti rinkimuose

(globėjas neveiksnaus asmens vardu rinkimuose balsuoti negali, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 34 straipsnis).

Teismo paskirtam globėjui D. L. išaiškinamos globėjo ir turto administratoriaus teisės ir pareigos (CPK 508 straipsnio 4 dalis): 1) ginti neveiksnaus tam tikroje srityje asmens teises ir interesus be specialaus pavedimo; 2) sudaryti atstovaujamojo neveiksnaus tam tikroje srityje asmens vardu sandorius (CK 3.240 straipsnis); 3) privalo informuoti globos instituciją apie savo adreso pasikeitimą (CK 3.243 straipsnio 5 dalis); 4) privalo neveiksnaus tam tikroje srityje asmens turta ir jo duodamas pajamas naudoti išimtinai neveiksnaus tam tikroje srityje asmens interesais; 5) sandoriams, kurių suma didesnė nei 1 500 Eur, sudaryti privalo gauti išankstinį teismo leidimą; 6) visais atvejais privalo gauti išankstinį teismo leidimą, jeigu nori parduoti, dovanoti ar kitokiu būdu perleisti globotinio nekilnojamoji turta ar daiktines teises, jį išnuomoti, perduoti neatlygintinai naudotis, įkeisti ar kitokiu būdu suvaržyti teises į nekilnojamoji daiktą ar daiktines teises, taip pat sudaryti bet kokį sandorį, jeigu dėl šio sandorio globotinio turtas sumažėtų ar būtų perleistas ar suvaržytos globotinio daiktinės teisės; 7) globėjas negali sudaryti sandorių su globotiniu, išskyrus atvejus, kai turtas globotiniui yra dovanojamas ar perduodamas neatlygintinai naudotis, jeigu tai atitinka globotinio interesus (CK 3.244 straipsnis).

Be to, D. L., kaip R. S. L. turto administratoriui išaiškinama, kad turto paprastojo administravimo atveju administratorius privalo priimti turto duodamus vaisius ir pajamas, registruoti skolas ir jas apmokėti iš administruojamo turto, taip pat įgyvendinti kitas teises, susijusias su turto valdymu ir naudojimu. Iš administruojamo turto gaunamas lėšas administratorius turi teisę saugiai investuoti pagal šio skyriaus normas. Administratorius neturi teisės keisti turto tikslinės paskirties, išskyrus atvejus, kai tokiems veiksams leidimą išduoda teismas. Teismui leidus, administratorius gali turta perleisti kitiems asmenims atlygintinai arba jį įkeisti, jeigu tai yra būtina skoloms apmokėti arba turto vertei išlaikyti. Greitai gendantį turta administratorius gali realizuoti be teismo leidimo (Civilinio kodekso 4.240 straipsnio 1, 3, 4 dalys). Administratorius savo prievoles privalo vykdyti apdairiai, sąžiningai ir tik naudos gavėjo interesais. Administratorius negali jam suteiktų teisių panaudoti savo asmeniniams poreikiams ar trečiųjų asmenų poreikiams tenkinti. Administratorius turi teisę pareikšti su turto administravimu susijusius ieškinius, taip pat įstoti į kitų asmenų pradėtą bylą, susijusią su administruojamu turta (Civilinio kodekso 4.242 straipsnio 2, 4 dalis). Administratoriui draudžiama panaudoti savo funkcijas asmeniniams interesams. Apie kiekvieną interesų konfliktą administratorius privalo nedelsdamas pranešti naudos gavėjui. Administratorius neturi teisės sujungti ar sumaišyti administruojamo turto su savo turta, naudoti administruojamo turto ar informacijos, susijusios su turto administravimu, savo interesams, išskyrus atvejus, kai tai leidžia daryti naudos gavėjas ar administravimą nustatęs aktas. Administratorius neturi teisės perleisti administruojamo turto neatlygintinai kitiems asmenims, taip pat negali atsisakyti teisių, kurias naudos gavėjas turi į administruojamą turta. Administratorius neturi teisės administruojamo turto įsigyti nuosavybėn, išskyrus atvejus, kai tai leidžia naudos gavėjas ar teismas arba kai administruojamą turta jis paveldi (Civilinio kodekso 4.243 straipsnio 1, 2, 3, 4 dalys).

Teismas, vadovaudamasis Civilinio proceso kodekso 263–268 straipsniais, 468 straipsniu,

n u s p r e n d ž i a:

pareiškimą tenkinti.

R. S. L., asmens kodas (*neskelbtina*), pripažinti neveiksniu turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse:

1. turtinių santykių srityse:

1.1. asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su smulkiais buitinais sandoriais (maisto produktų įsigijimas, sumokėjimas už komunalines paslaugas);

1.2. asmeninių pajamų ir išlaidų tvarkymas, susijęs su lizingo, daiktų pirkimo-pardavimo išsimokėtinai sutarčių sudarymu, paskolų, vartojimo kreditų sutarčių sudarymu;

1.3. kilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (kilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai);

1.4. nekilnojamojo turto naudojimas, valdymas ir disponavimas juo (nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo, nuomos, dovanojimo, įkeitimo sandoriai);

1.5. paveldėjimo teisiniai santykiai (palikimo priėmimas, testamentas sudarymas);

1.6. dalyvavimas ūkinėje komercinėje veikloje (juridinių asmenų steigimas, buvimas juridinio asmens dalyviu, vertimasis individualia veikla);

2. Asmeninių neturtinių santykių srityse:

2.1. savitvarkos įgūdžių srityje (tinkama gyvenamojo būsto priežiūra);

2.2. sveikatos priežiūros srityje (kreipimasis dėl sveikatos priežiūros paslaugų, gebėjimas naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, reikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikio įvertinimas);

2.3. šeimos santykių srityje (santuokos sudarymas, asmens gebėjimas įgyvendinti tėvų valdžią – auklėti ir prižiūrėti savo vaikus, įvaikinti);

2.4. asmens gebėjimas būti globėju (rūpintoju), pagalbiniu pagal sutartį dėl pagalbos priimančias sprendimus;

2.5. darbo teisinių santykių srityje (asmens gebėjimas sudaryti darbo sutartį, atitinkančią jo galimybes, poreikius);

2.6. politinių ir rinkimų teisių įgyvendinimo srityje;

2.7. gebėjimo kreiptis į teismą ar viešojo administravimo institucija srityje.

Nustatyti R. S. L., asmens kodas (*neskelbtina*), globą ir D. L., asmens kodas (*neskelbtina*), paskirti R. S. L. globėju ir turto administratoriumi turtinių ir asmeninių neturtinių santykių srityse, įvardintose teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje, išskyrus teisę dalyvauti rinkimuose (globėjas neveiksnaus asmens vardu rinkimuose balsuoti negali, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 34 straipsnis).

Teismo sprendimo dalį dėl globos nustatymo ir globėjo bei turto administratoriaus paskyrimo vykdyti skubiai.

Teismo sprendimą ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jo įsiteisėjimo išsiųsti Neveiksnių ir ribotai veikusių asmenų registro tvarkymo įstaigai Neveiksnių ir ribotai veikusių asmenų registro nuostatų nustatyta tvarka.

Sprendimas per 30 dienų gali būti skundžiamas Kauno apygardos teismui per Kauno apylinkės teismo Kauno rūmus.

Teisėja

Rita Liukaitytė